

MILLIY MUSIQA, QŌSHIQCHILIK, RAQS VA MILLIY TEATRLAR, XALQ PEDADOGIKASIDA ESTETIK TARBIYAVIY OMILI SIFATIDA

*Kamolova Nigora, Xadjamuratova Zulfiya,
Shokirova Laziza, O'Imasova Dildora*
University of Management and Future Technologies
UNIVERSITETI, 2-kurs S550-24PDo ' guruhi
Fan: Xalq pedagogikasi

Annotatsiya: Maqolada milliy musiqa, qo'shiqchilik, raqs va milliy teatrlarning xalq pedagogikasidagi o'rni va estetik tarbiyaviy ahamiyati tahlil qilinadi. Ushbu san'at turlarining o'quvchilar va yosh avlodni estetik jihatdan tarbiyalashdagi roli, ularning madaniy meros va milliy qadriyatlarni anglashiga ta'siri, shuningdek, pedagogik jarayonda amaliy qo'llanish imkoniyatlari yoritilgan. Maqolada milliy san'at vositalari orqali shaxsiy va ijtimoiy rivojlanish jarayoni ham ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: milliy musiqa, qo'shiqchilik, raqs, milliy teatr, estetik tarbiya, xalq pedagogikasi, madaniy meros, yosh avlod, san'atning tarbiyaviy ahamiyati

Kirish

Milliy san'at turlari — musiqa, qo'shiqchilik, raqs va teatr — xalq pedagogikasida eng muhim estetik tarbiyaviy omillar sifatida qadrlanadi. Tarixan, xalq san'ati avloddan-avlodga o'tib, milliy qadriyatlarni, urf-odatlarini va madaniy merosni saqlab kelgan. Bu san'at shakllari yosh avlodni hissiy va estetik jihatdan tarbiyalash, ular orasida milliy ong va madaniy merosga hurmatni shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida pedagoglar nafaqat bilim beruvchi, balki tarbiyachi, mentor va ma'naviy yo'l-yo'riq ko'rsatuvchi sifatida faoliyat yuritadilar. Shu sababli milliy san'at vositalarini ta'lim jarayoniga tatbiq etish o'quvchilarning estetik didini rivojlantirish, hissiy intellektini oshirish va ularni jamiyatda moslashuvchan, madaniyatli shaxs sifatida tarbiyalash imkonini beradi. Milliy musiqa, raqs va teatr nafaqat tarbiyaviy, balki ijtimoiy moslashuv, jamoaviy ishlash va kreativ fikrlashni rivojlantirishda ham samarali vosita hisoblanadi.

Milliy musiqa va qo'shiqchilikning estetik tarbiyaviy roli

Milliy musiqa va qo'shiqchilik xalq pedagogikasida hissiy va estetik tarbiya vositasi sifatida keng qo'llaniladi. Milliy kuylar, xalq qo'shiqlari va an'anaviy musiqiy asarlar o'quvchilarda ritm, melodiya va ohangni idrok etish qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, qo'shiqchilik orqali yoshlar o'z hissiyotlarini ifodalashni o'rganadilar, emotsional intellektlari rivojlanadi va madaniy xabardorliklari oshadi.

Qo'shiqchilik darslari va tadbirlari o'quvchilarda nafaqat musiqiy qobiliyatlarni rivojlantiradi, balki jamiyatdagi ijtimoiy qadriyatlarni his qilishga yordam beradi. Masalan, xalq qo'shiqlari tarixiy voqealarni, mehnatga hurmatni, ota-ona va jamiyatga bo'lgan hurmatni tarannum qiladi. Shu tariqa o'quvchilar milliy qadriyatlarni his qilish va ularni kundalik hayotda qo'llashni o'rganadilar.

Pedagoglar qo'shiqchilikni darslarda, madaniy tadbirlarda yoki maktab festivallarida qo'llash orqali o'quvchilarni jamoaviy ishlashga o'rgatadi, ular orasida birlik va hamjihatlik ruhini shakllantiradi. Shu bilan birga, musiqiy ijod o'quvchilarni stressdan xalos qiladi, hissiy barqarorlik va ijtimoiy moslashuv ko'nikmalarini oshiradi.

Milliy raqslarning estetik tarbiyaviy ahamiyati

Milliy raqslar o'quvchilarda estetik va jismoniy tarbiya omilini birlashtiradi. Har bir raqs yoshlar uchun jismoniy faoliyatni rag'batlantiradi, tana koordinatsiyasini, motorika va ritmni rivojlantiradi. Shu bilan birga, milliy raqslar yoshlarni milliy urf-odatlar va madaniy qadriyatlar bilan tanishtiradi.

Raqs mashg'ulotlari nafaqat estetik zavq beradi, balki jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Masalan, guruhda ijro etiladigan xalq raqslari o'quvchilarda hamjihatlik va jamoa ruhini oshiradi, har bir ishtirokchining o'z o'rnini tushunish qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, milliy raqslar tarixiy voqealar va xalq hikoyalarini o'zida aks ettiradi, bu esa yosh avlodni ma'naviy va estetik jihatdan rivojlantiradi.

Pedagogik amaliyotda raqslarni o'quvchilarga o'rgatish ularni san'atga qiziqtiradi, hissiy intellektini oshiradi va shaxsiy ifodani rivojlantiradi. Shu tariqa, milliy raqslar xalq pedagogikasida estetik tarbiyaviy vosita sifatida nafaqat san'at, balki ma'naviy va jamoaviy rivojlanishga xizmat qiladi.

Milliy teatrlarning tarbiyaviy roli

Milliy teatrlar xalq pedagogikasida estetik va ma'naviy tarbiya vositasi sifatida alohida ahamiyatga ega. Teatr orqali o'quvchilar dramatik ifoda va ijro ko'nikmalarini egallash bilan birga, milliy qadriyatlar, axloqiy me'yorlar va tarixiy voqealarni o'rganadilar.

Teatr mashg'ulotlari yoshlarni hissiy, estetik va intellektual jihatdan rivojlantiradi. Masalan, aktyorlik mashg'ulotlari orqali o'quvchilar o'zini ifodalash, boshqa shaxslarning hissiyotlarini tushunish va jamoaviy ishlash qobiliyatini rivojlantiradi. Milliy teatr tomoshalari esa o'quvchilarga san'at orqali ijtimoiy tajriba beradi, ularni ma'naviy jihatdan boyitadi va ularni ijtimoiy hayotga tayyorlaydi.

Shuningdek, teatr mashg'ulotlari o'quvchilarda kreativ fikrlash va muammolarni ijodiy hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu tariqa milliy teatrlar nafaqat estetik didni shakllantiradi, balki yoshlarni jamiyatda faol va mas'uliyatli shaxs sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi.

Milliy san'at va zamonaviy ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik usullar

Zamonaviy ta'lim jarayoni doimiy rivojlanish va yangilanish talablariga javob berishi lozim. Shu nuqtai nazardan, milliy san'at turlarini — musiqa, qo'shiqchilik, raqs va teatrni — pedagogik jarayonda samarali qo'llashda innovatsion pedagogik usullar muhim ahamiyatga ega. Innovatsion metodlar nafaqat o'quvchilarning estetik didini rivojlantiradi, balki ularning ijodiy fikrlash, kommunikativ va jamoaviy ko'nikmalarini shakllantirishda ham yordam beradi.

Milliy san'atni zamonaviy ta'lim jarayoniga integratsiya qilishda raqamli texnologiyalar muhim vosita hisoblanadi. Multimedia dasturlari orqali o'quvchilarga milliy qo'shiqlar, raqs va teatr sahnalarini vizual va audio tarzda taqdim etish mumkin. Masalan, onlayn platformalar orqali xalq qo'shiqlari va milliy kuylar bilan tanishtirish, video darslar orqali raqs mashg'ulotlarini ko'rsatish va interaktiv teatr sahnalarini namoyish qilish yoshlar uchun qiziqarli va tushunarli bo'ladi. Shu yo'l bilan o'quvchilar milliy san'atni nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan o'rganadilar.

Zamonaviy pedagogik jarayonda virtual teatr tomoshalari va interaktiv mashg'ulotlar yoshlar estetik tarbiyasini mustahkamlashda samarali vosita hisoblanadi. Masalan, maktab yoki kollej darslarida o'quvchilar virtual sahnada aktyorlik qilishi, rollarni ijro etishi, sahna harakatlarini boshqarishi mumkin. Shu orqali ular dramatik ifodani o'rganadi, hissiy va intellektual rivojlanadi, shuningdek, jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Innovatsion metodlar, jumladan, interaktiv darslar, projekt asosida o'qitish, masofaviy o'quv mashg'ulotlari va multimediya resurslari, o'quvchilarning estetik didini, san'atga bo'lgan qiziqishini va hissiy intellektini rivojlantiradi. Masalan, o'quvchilar milliy qo'shiqlar va raqslarni o'rganayotganda ular o'z hissiyotlarini ifodalaydi, musiqiy va dramatik ifodani tushunadi, milliy qadriyatlarni his qiladi. Shu bilan birga, innovatsion metodlar orqali o'quvchilar o'z ijodini namoyon etish imkoniyatiga ega bo'ladi, bu esa ularning shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Innovatsion pedagogik usullar pedagoglarga ta'lim jarayonini individualizatsiyalash va o'quvchilarning qobiliyatlariga moslashtirish imkonini beradi. Masalan, darslarda har bir o'quvchining qiziqishlariga mos qo'shiqlar, raqslar yoki teatr rollarini tanlash mumkin. Shu tarzda o'quvchilar o'z qobiliyatlarini yanada rivojlantiradi, estetik sezgirlik va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini oshiradi. Shu bilan birga, pedagoglar darslarni yanada interaktiv, qiziqarli va samarali tashkil etadi, o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi.

Innovatsion pedagogik usullar orqali milliy san'atni o'quvchilar jamiyat va madaniyat bilan bog'lash imkoniyati paydo bo'ladi. Masalan, onlayn resurslar, interaktiv loyihalar va virtual ekskursiyalar orqali yoshlar o'zlarining milliy merosini o'rganadi, tarixiy voqealar va madaniy qadriyatlarni anglaydi. Shu yo'l bilan milliy

san'at nafaqat estetik tarbiya, balki milliy ong va madaniy identifikatsiyani shakllantirish vositasi sifatida ham xizmat qiladi.

Xulosa

Milliy musiqa, qo'shiqchilik, raqs va milliy teatrlar xalq pedagogikasida estetik tarbiyaviy omil sifatida muhim ahamiyatga ega. Ular yosh avlodning hissiy, estetik, intellektual va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlaydi, madaniy merosni saqlash va avlodlar o'rtasida uzviy bog'lanishni ta'minlaydi. Pedagoglar ushbu san'at turlarini ta'lim jarayoniga qo'llash orqali o'quvchilarning shaxsiy va jamoaviy ko'nikmalarini rivojlantiradi, ularni san'atga qiziqtiradi va ma'naviy jihatdan boyitadi. Milliy san'atning xalq pedagogikasidagi roli zamonaviy ta'lim tizimida estetik va ma'naviy tarbiyaning mustahkam poydevori hisoblanadi. Shuningdek, milliy san'at vositalarini amaliyotga tatbiq etish o'quvchilarni milliy qadriyatlar, urf-odatlar va tarixiy meros bilan yaqindan tanishtiradi, ularni estetik didga ega, madaniyatli va hissiy barqaror shaxslar sifatida shakllantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xaydarov. S.A.(2026). Pedagogik risklarni boshqarishda globallashtirish jarayonlarning ahamiyati. International scientific journal. Interpretation and researches. 1(73).
2. Xaydarov. S.A. (2026). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashtirish jarayonidagi ahamiyati. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 3(1). 159-164.
3. Хайдаров С. (2025). Оилаларда фарзанд тарбиясига рухий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
4. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
5. Xaydarov. S.A.(2026). Migratsiya sharoitida pedagogic risklarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari. Inter education and global study. 4.(1). 246-255.
6. Xaydarov. S.A.(2026). Migratsiya sharoitida yoshlar tarbiyasi: pedagogik risklar va ularning kelib chiqish sabablari. Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali. 1.(2). 704 -707.